

В статье рассматривается необходимость осуществления маркетингового исследования в системе профессионально-технического образования в современных социально-экономических условиях. Определены основные методы маркетингового исследования, особенности сбора и обработки маркетинговой информации, которые целесообразно использовать в системе профессионально-технического образования. Разработан методологический подход к осуществлению маркетингового исследования, который позволит принимать конкретные стратегические и тактические управленческие решения в профессионально-технических учебных заведениях.

In the article it is shown the necessity of serving the marketing research system of vocational education in the contemporary socio-economic conditions. The main methods of marketing research, especially data collection and processing of marketing information, which can be used in the system of vocational education. The methodological approach of marketing research that will enable the adoption of specific strategic and tactical management decisions in vocational education.

УДК 004+377.1:338.48-6: 65
ББК 65.433-6

А.Ю. Волкова
м. Сімферополь, АР Крим, Україна

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОГО ПРОФІЛЮ НА ОСНОВІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: НОВІ РІШЕННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ

Інтеграційні зміни, що відбуваються на початку третього тисячоліття у всіх галузях вітчизняної соціально-економічної інфраструктури, зокрема у сфері туризму, вихід України на європейський рівень індустрії гостинності потребують ґрунтового підходу до формування якісної туристської освіти, впровадження у навчальний процес інноваційних технологій і практичної діяльності майбутніх фахівців туристичного профілю.

Принцип ІХ Гаазької декларації [2] зазначає, що якість туризму як міжособистісної діяльності залежить від якості послуг, що надаються. Тому освіта й навчання фахівців у галузі туризму й підготовка нових осіб, що засвоюють дану професію, є *найважливішим для туристської індустрії та розвитку туризму*.

Вибір правильної стратегії розвитку туристично-готельної галузі передбачає, поряд з іншими факторами, розвиток мережі високоякісного туристичного сервісу, що, у свою чергу, актуалізує багатопланову підготовку фахівців сфери туризму в профільних навчальних закладах. Формування ефективно діючої системи підготовки фахівців туристичного профілю є нині однією з *основних передумов* розвитку індустрії гостинності [1, с. 27].

В умовах формування інформаційного суспільства, тобто суспільства, заснованого на знаннях (knowledge society), *інтеграція новітніх педагогічних і комунікативних технологій стає найважливішим стратегічним ресурсом*, що забезпечує динамічний розвиток будь-якого соціального інституту, зокрема навчальних закладів різних типів. Інформаційно-технологічні перетворення зумовили необхідність модернізаційних змін у системі підготовки спеціалістів для індустрії туризму на основі широкого впровадження інноваційних підходів до навчання впродовж життя.

«Концепція інформаційної системи управління професійно-технічної освіти» [3] визначає, що стан інформаційного забезпечення вітчизняної професійної освіти й навчання (ПОН), що прагне інтегруватися до європейського світового співтовариства, на сьогоднішній день не повною мірою відповідає його існуючим потребам. Головні європейські та світові публікації освітніх індикаторів («Education at a Glance», «Key Indicators of Education in Europe», «World Education Indicators») навіть не містять розділів, присвячених Україні.

Проблема полягає в тому, що, незважаючи на наявність у досить значної кількості навчальних закладів доступу до комп'ютерних мереж, рівень інформатизації навчальної

діяльності в більшості з них залишається низьким. Усталені стереотипи нерідко гальмують інноваційний розвиток, унеможливають сприйняття й упровадження нових ідей, педагогічних методик і технологій [7, с. 30].

В умовах становлення інформаційного суспільства розвиток професійної освіти, зокрема туристичної, відбувається під знаком *інтеграції педагогічних та інформаційних новітніх технологій*. Розуміючи під «педагогічними технологіями» процес комунікації, заснований на певному алгоритмі, програмі, системі взаємодії учасників педагогічного процесу (В. Безпалько, І. Зязюн, А. Кушнір, В. Сластьонін тощо); засоби навчальної діяльності, пов'язані з використанням сучасної техніки (Н. Крилова); новий тип засобів навчання (С. Смирнов); комплексний інтегративний процес (К. Сілбер), організаційно-методичний інструментарій педагогічного процесу (Б. Лихачов) [8], зазначимо, що процес підготовки майбутніх фахівців туристичного профілю на основі інформаційних технологій стає можливим за умови вирішення низки освітніх завдань, визначених у Національній доктрині розвитку освіти:

- забезпечення поступової інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчального процесу;
- розроблення індивідуальних модульних навчальних програм різних видів складності залежно від конкретних потреб, а також випуску електронних підручників;
- створення індустрії сучасних засобів навчання, що відповідають світовому науково-технічному рівню та є важливою передумовою реалізації ефективних стратегій досягнення цілей освіти;
- запровадження дистанційного навчання з застосуванням у *навчальному процесі та бібліотечній справі* інформаційно-комунікаційних технологій поряд із традиційними засобами [6, с. 5].

Виходячи з усього вищесказаного зазначимо, що вирішити цю нагальну *проблему* має процес створення в професійних навчальних закладах єдиного інформаційно-комунікативного навчального середовища, головним ядром якого мають стати електронні інформаційні ресурси, повнотекстові електронні бібліотеки [8].

«Концепцією розвитку професійної освіти й навчання в Україні (2010-2020 рр.)» [4] визначені шляхи створення єдиного інформаційного простору національної професійної освіти й навчання:

- інформатизація ПОН, задоволення інформаційно-комунікативних потреб суб'єктів освітнього простору;
- здійснення інформаційно-рекламної роботи щодо престижності професій сфери послуг, їх потреби на ринку праці, можливостей системи професійної освіти й навчання.

Важливою умовою формування позитивного іміджу навчального закладу системи професійної туристичної освіти є залучення споживача освітніх послуг. Інноваційна діяльність *Сімферопольського вищого професійного училища ресторанного сервісу та туризму* (СВПУРСТ) спрямована на підвищення конкурентноспроможності навчального закладу, основною метою якого є задоволення потреб суспільства в новому типі фахівця готельного й туристського профілю, здатного вирішувати важливі проблеми наукового, технічного та культурного прогресу в умовах інформатизації суспільства [8].

Розвиток Інтернет-технологій World Wide Web (www) відкривають перед навчальними закладами новий рівень можливостей виходу на «відкритий інформаційний простір» і створення свого іміджу. Web-сайт СВПУРСТ [<http://svpurst.crimea.ua>] є сучасним інформаційним каналом, засобом доступу викладацько-студентського контингенту до різноманітних інформаційних ресурсів і розкриття своїх власних, суттєвою можливістю виходу на новий рівень соціального партнерства.

Окрім загальної інформації, web-сайт містить відомості про структурні підрозділи училища і зокрема, про *інформаційно-консультаційний бібліотечний центр* (ІКБЦ) [7, с. 30], який є *експериментальним педагогічним майданчиком* Відділення змісту професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України за темою «Організаційно-педагогічні умови діяльності віртуального інформаційно-консультаційного центру в ПТНЗ». Наукова доцільність експерименту була зумовлена необхідністю:

1. Зміни пріоритетів у сфері інформаційної діяльності, реформування й модернізації освітнього середовища училища, збереження та використання інформації, надання користувачам вільного доступу до світових і європейських електронних інформаційних ресурсів.

2. Формування у всіх учасників навчального процесу готовності до роботи в умовах інформатизації суспільства, оскільки Національна доктрина розвитку освіти визначає ефективне використання студентами світового інформаційного потенціалу провідним чинником входження професійної освіти України до європейського освітнього простору.

3. Розширення сфери інформаційного співробітництва, участі в різноманітних міжнародних проєктах і програмах.

4. Підготовки педагогів і молоді, що навчається, до сприйняття інформації, що постійно збільшується [7, с. 31].

Слід зазначити, що створення в структурі вищого професійного училища інформаційно-консультаційного бібліотечного центру є нині досить неординарною подією в системі професійної освіти. Але багаторічний досвід керівної роботи в цій системі дозволяє стверджувати – *роль бібліотек у якісному інформаційному супроводі науково-дослідної та інноваційної діяльності навчальних закладів важко переоцінити* [7; 8; 9].

На думку В. Лозовецької [5], використання інформаційних технологій надає можливість суттєвим чином підвищувати ефективність педагогічних умов професійної освіти й навчання, сприяє активізації розумової діяльності особистості, її мотивації до навчання.

СВПУРСТ вже накопичений певний досвід щодо інноваційного переходу від традиційного репродуктивного методу навчання до використання у навчальному процесі з підготовки майбутніх фахівців сфери туризму інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ). Зокрема, стала традиційною підготовка електронних навчальних посібників за варіативними темами навчального курсу. Обов'язкове залучення до цієї роботи студентів дозволяє частково вирішити проблему особистісної орієнтації навчального процесу, мотивації студента до розширення своєї пізнавальної діяльності, формування інформаційної компетентності на основі освоєння процесу пошуку потрібної інформації в мережі Інтернет і в електронній бібліотеці училища.

Інформаційна культура, компетентність стають нині обов'язковою вимогою в підготовці конкурентоспроможних фахівців і формуються в професійному навчальному закладі в рамках усіх дисциплін. На сучасному етапі провідним фактором входження професійної освіти України до європейського освітнього простору є ефективне використання всіма учасниками навчального процесу світового інформаційного потенціалу.

Отже, навчальний процес за спеціальностями «Організація туристичного обслуговування» й «Організація обслуговування в готелях» у СВПУРСТ будується на підставі використання мультимедійних засобів і електронних ресурсів інформаційно-консультаційного бібліотечного центру, одним із пріоритетних завдань якого є створення повнотекстових баз даних і мультимедійних колекцій «Готельний і туристичний бізнес», «Родина Романових і Лівадія», «Царська кухня Лівадійського палацу» для якісного та оперативного обслуговування користувачів за тематичними та фактографічними запитами [7, с. 33].

Професійна підготовка в навчальних закладах туристичного профілю всіх рівнів повинна враховувати напрями туристичної діяльності, її особливості та зміни в умовах міжнародної інтеграції. Обґрунтуванням впровадження інноваційного підходу до рішення даної проблеми служить той факт, що в усьому світі у процесі організації системи підготовки кадрів для туріндустрії пріоритетна увага приділяється дисциплінам, пов'язаним з інформаційними технологіями, психологією спілкування, менеджментом і маркетингом турорганізацій.

У більшості країн ЄС використання в навчальному процесі інформаційних технологій є запорукою конкурентоспроможності та мобільності випускників туристичної сфери. Великого значення для розвитку національної системи туристської освіти набуває вивчення й упровадження досвіду діяльності міжнародних туристичних асоціацій і організацій, одне з провідних місць серед яких посідає *Європейська асоціація професійних шкіл готельного й туристського профілю* (АЕНТ) [www.aeht.eu], до складу якої входить 40 країн Європи (національним представником України в АЕНТ є СВПУРСТ) [9, с.45].

Можна зробити висновок – нині неможливо працювати, навчати, готувати конкурентоспроможних випускників, не використовуючи провідні технології та методики. Інформаційно-комп'ютерна комунікація має суттєво впливати на формування нового змісту освіти, на зміну організаційних форм і методів навчання. Вирішення проблеми вдосконалення системи професійної туристичної освіти полягає в інтеграції педагогічних та інформаційно-комунікативних технологій, для чого необхідно надати пріоритетного значення впровадженню ІКТ до навчального процесу системи професійної освіти, адже інноваційний розвиток системи професійної освіти, підготовка мобільних і конкурентоспроможних фахівців, зокрема сфери туризму, є важливим засобом забезпечення інтересів і зростання престижу України в глобальному інформаційному світі, особливо в умовах підготовки країни до «Євро-2012».

Література:

1. Волкова А.Ю. Інноваційні педагогічні технології в професійній освіті з використанням інформаційно-комунікативних засобів // Професіоналізм педагога в контексті Європейського вибору України: матер. міжнар. наук.-прак. конф. (м. Ялта, 20-22 вересня 2007 р.) : зб. ст. Ч.1. – Ялта: РВВ КГУ, 2007. – С.27-30.
2. Гаагская декларация Межпарламентской конференции по туризму (Гаага, 10-14.04.1989 г.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Концепція інформаційної системи управління професійно-технічної освіти : EU Project [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://proftechinfo.org.ua/Asset/KONTsert_ukr.pdf/2007
4. Концепція розвитку професійної освіти й навчання в Україні (2010-2020 рр.): проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/gr/obg/2009>
5. Лозовецька В.Т. Особливості підготовки викладача фахових дисциплін туристичної галузі // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології : зб. наук. праць / за заг. ред. Н.Г. Ничкало. – Харків: ТНУ «ХПІ», 2007. – С. 257-263.
6. Національна доктрина розвитку освіти: затверджено Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002 // Професійно-технічна освіта. – 2002. – № 3. – С.2-8
7. Пальчук М.І. Інноваційний бібліотечний центр як засіб якісного інформаційного супроводу міжнародного співробітництва // Розвиток міжнародного співробітництва в галузі освіти у контексті Болонського процесу: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ялта, 5-6 березня 2008 р.). – Ч. 2. – Ялта: РВВ КГУ, 2008. – С. 30-33.
8. Пальчук М. І. Інтеграція педагогічних та інформаційних технологій як передумова розвитку освіти в інформаційному суспільстві // Матеріали IV Міжн. наук.-практ. конф. Informatio «Інформаційні ресурси: створення, використання, доступ» (2-5 жовтня 2007 р., м. Алушта, АРК). – [Електронний ресурс на CD].
9. Пальчук М.І. Современные тенденции развития профессионального туристского образования в странах ЕС // Туристична освіта в Україні: проблеми і перспективи : зб. наук. праць. Вип.1. – К. : Тонар, 2007. – С. 42-47.

Розглядаються теоретичні й практичні аспекти розвитку системи професійної туристської освіти на основі інтеграції інноваційних педагогічних та інформаційних технологій. Обґрунтовується роль електронної бібліотеки як ефективного засобу підготовки спеціалістів сфери туризму.

Ключові слова: туризм, фахівці туристичного профілю, інформаційно-комунікаційні технології, електронна бібліотека, якість професійної освіти.

Рассматриваются теоретические и практические аспекты развития системы профессионального туристского образования на основе интеграции инновационных педагогических и информационных технологий. Обосновывается роль электронной библиотеки как эффективного средства подготовки специалистов сферы туризма.

The main focus is laid on theoretical and practical aspects of professional tourist education development relying on the most up-to-date pedagogical and information technologies. The article justifies the role a media-library as an effective means for training specialists in the sphere of tourism.

УДК 377/378(477):37(438)
ББК 74

Є.В. Громов
м. Вінниця, Україна

З ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПОЛЬЩІ

Постановка проблеми. Промислові підприємства є основними системоутворюючими елементами найбільш важливих сфер життєдіяльності нашої держави. Нині в Україні налічується близько 48 тисяч промислових підприємств, на яких працюють близько 20% усього зайнятого населення. Промислове виробництво забезпечує понад третину загального обсягу ВВП та майже 80% експортної продукції. За таких умов особливого значення набуває питання ефективної підготовки фахівців з технічних спеціальностей. Основною метою вітчизняної технічної освіти нині є підготовка фахівців, здатних забезпечити перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства через новаторство у навчанні, вихованні та науково-методичній роботі. Необхідність підвищення якості й доступності освітніх послуг диктується Європейською орієнтацією України загалом і входженням України в Європейське освітнє середовище зокрема, та передбачає глибоке знання зарубіжного досвіду, необхідного для створення відповідної системи у власній країні.

Актуальність дослідження. Держави європейського регіону успішно конкурують на світовому ринку, визначаючи основні напрями розвитку суспільно-економічних відносин, в тому числі освітні тенденції. Україна, поки що, не входить до числа країн-лідерів у цій галузі, проте, докладает чималих зусиль щодо оновлення змісту освіти та вдосконалення її методології відповідно до значних суспільних і технологічних перетворень. За останні роки розвиток інформаційних технологій зробив актуальною проблему модернізації системи освіти. Суть такої модернізації найбільше відобразилася в концепції дистанційної освіти, яка, завдяки такому глобальному явищу як Інтернет, охоплює широкі шари суспільства та стає найважливішим фактором його розвитку.

Стан розв'язання проблеми в сучасних дослідженнях. Протягом останніх років вітчизняними науковцями були проведені змістовні дослідження з проблем удосконалення професійної освіти в Україні (А. Алексюк, В. Биков, А. Василюк, Р. Гуревич, Т. Десятов, С. Когут, М. Згуровський, І. Ковчина, Н. Ничкало, С. Сисоєва, М. Степко), в яких, серед інших, розглядалися питання підвищення якості та доступності освітніх послуг шляхом упровадження систем дистанційного навчання.

Невирішені питання проблеми. Розвиток дистанційної освіти в Україні розпочався значно пізніше, ніж у країнах Західної Європи і здійснювався за умов низького рівня